

Estudis PAVIRU

Línia estratègica 2.3: Suport a les activitats productives agrícoles i ramaderes sostenibles

Projecte Fer viure la terra. Pagesia i renda digna pel camp

Resum

Fer viure la terra és el projecte de referència de la Línia estratègica 2.3 del Pla d'Acció de PAVIRU-Llaés, orientat a reforçar la viabilitat econòmica de les activitats agrícoles i ramaderes sostenibles com a condició imprescindible per a la continuïtat de la vida rural. El projecte parteix del reconeixement que la petita i mitjana pagesia no és només un sector productiu, sinó un agent clau de servei públic, responsable de la producció d'aliments, la gestió del territori, la conservació del paisatge i la generació de serveis ecosistèmics essencials.

L'objectiu central del projecte és contribuir a crear les condicions perquè la pagesia pugui viure dignament del seu treball, amb rendes suficients, estables i socialment reconegudes, superant una situació estructural de precarització que no respon a manca de capacitat, sinó a un marc econòmic i institucional que invisibilitza el valor real del treball agrari.

Fer viure la terra produeix coneixement, criteris i experiències pilot orientades a prioritzar les explotacions ecològiques i regeneratives i a reforçar la comercialització directa i els circuits curts, com a instruments clau per reconnectar producció, territori i societat. El projecte no substitueix polítiques agràries ni assumeix funcions executives, però aporta una base sòlida per incidir en la definició de models de suport justos i adaptats a la realitat del camp.

Descripció

La pagesia catalana, i especialment la petita i mitjana pagesia de muntanya, ha demostrat històricament una extraordinària capacitat d'adaptació, resistència i innovació davant contextos adversos: canvis climàtics, crisis econòmiques, transformacions del mercat i reconfiguracions territorials. Malgrat això, continua sent un dels col·lectius més precaritzats, amb rendes sovint insuficients i una manca de reconeixement social i polític del valor del seu treball.

Aquest projecte parteix d'una premissa clara: produir aliments i gestionar el territori són funcions d'interès general, i no poden quedar sotmeses exclusivament a una lògica de mercat que ignora les externalitats positives del treball agrari. La pagesia presta serveis públics essencials — alimentació de proximitat, manteniment del mosaic agroforestal, prevenció d'incendis, conservació de la biodiversitat i cohesió territorial— que avui no són remunerats de manera justa ni estable.

En aquest context, Fer viure la terra posa el focus en les explotacions ecològiques i regeneratives com a expressions contemporànies d'un saber fer acumulat, capaç de produir aliments de qualitat alhora que millora la fertilitat del sòl, la resiliència dels ecosistemes i la capacitat d'adaptació al canvi climàtic. Lluny de ser models marginals o experimentals, aquestes explotacions representen una de les vies més sòlides per garantir futur econòmic i ambiental al territori.

El projecte també aborda de manera central la necessitat de reforçar la comercialització directa i els circuits curts de distribució, no com a solució romàntica, sinó com a eina estructural per recuperar marge econòmic per a la pagesia, reduir dependències intermediàries i reconnectar la

societat amb el territori que l'alimenta. Viure del camp no és només una qüestió de produir, sinó de poder vendre en condicions justes allò que es produeix.

En el desplegament del projecte, PAVIRU-Llaés compta amb el suport d'Insaitful SL, empresa especialitzada en assessorament agroecològic i restauració agroforestal, que contribueix amb criteris tècnics i metodològics al desenvolupament d'experiències pilot al territori de Llaés. Aquestes experiències permeten testar, documentar i fer visibles pràctiques sostenibles que integren producció agrària, serveis ecosistèmics i equilibri entre ús públic i activitat pagesa.

Aspectes metodològics

El projecte Fer viure la terra es desplega mitjançant una metodologia aplicada, no normativa i orientada a la incidència territorial, estructurada en quatre eixos principals.

En primer lloc, es desenvolupa una anàlisi de les condicions econòmiques reals de la pagesia, incorporant costos de producció, temps de treball, riscos empresarials i contribucions ambientals i socials sovint invisibilitzades. Aquesta anàlisi permet posar en evidència el desajust entre el valor social del treball agrari i la seva remuneració efectiva.

En segon lloc, el projecte identifica i documenta explotacions ecològiques i regeneratives com a casos de referència, analitzant-ne les pràctiques, els resultats productius i els impactes territorials. Aquest treball no té com a objectiu establir models únics, sinó reconèixer la diversitat de formes d'adaptació i innovació pagesa.

En tercer lloc, s'impulsa l'estudi i el suport a formes de comercialització directa i circuits curts, valorant-ne la capacitat de generar renda digna, estabilitat econòmica i relació de confiança amb la població consumidora. Aquest eix inclou l'anàlisi de barreres normatives, logístiques i culturals que dificulten la seva consolidació.

Finalment, amb el suport tècnic d'Insaitful SL, el projecte desenvolupa experiències pilot orientades a integrar producció agrària, gestió agroforestal i serveis ecosistèmics, amb criteris de sostenibilitat ecològica, viabilitat econòmica i compatibilitat amb l'ús social del territori. Els resultats d'aquestes experiències constitueixen futurs outputs del projecte i una base empírica per a la incidència pública.

Fer viure la terra afirma una idea fonamental: la pagesia no demana privilegis, sinó justícia. Viure del camp no hauria de ser una heroicitat ni una excepció, sinó una opció vital viable, reconeguda i socialment prestigiada. Sense renda digna, no hi ha relleu generacional; sense pagesia, no hi ha territori viu; sense territori viu, no hi ha futur col·lectiu.

Aquest projecte vol contribuir, des del coneixement, l'experiència i la incidència cívica, a situar la pagesia al centre de les polítiques de sostenibilitat, alimentació i territori. Fer viure la terra no és només produir aliments: és sostenir la vida, avui i demà.